

2. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Magistrati i uprava kolonija u rimskoj provinciji Dalmaciji tijekom ranoga Principata					
OPĆE OBAVIJESTI					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Antička arheologija			Godina studija	
NASTAVNIK	Prof. dr. sc. Miroslav Glavičić			2.	
USTANOVA	Sveučilište u Zadru - Odjel za arheologiju				
STATUS KOLEGIJA		Izborni (Obvezni)	Izborni za druge studij. grupe		Semestar: IV.
<ul style="list-style-type: none"> • OPIS KOLEGIJA: Rimsko osvajanje istočne obale Jadrana i organizacija uprave u rimskoj provinciji Dalmaciji. Osnivanje kolonije, raniji municipaliteti, dedukcija kolonista. Kolonije u rimskoj provinciji Dalmaciji tijekom ranoga Principata (<i>Salona, Narona, Epidaurum, Iader, Aequum</i>). Analiza natpisne građe sa spomenom magistrata i drugih uglednika u dalmatinskim kolonijama. Uprava u kolonijama (<i>ordo, decuriones</i>), vrhovni magistrati (<i>duoviri</i> i <i>quattuorviri iure dicundo, quinquennales</i>), niži magistrati (<i>aediles, quaestores</i>). <i>Praefecti</i>. Kvatuorvirat i duovirat, dvojnost tribusa u dalmatinskim kolonijama. <i>Cursus honorum</i> gradskih odličnika, svećeničke službe magistratskog karaktera. Iskazivanje javne počasti gradskim patronima, zaslužnim pojedincima i članovima najuglednijih porodica. Javne gradnje i munificijencije. Narodnosno podrijetlo magistrata, lokalne magistratske porodice. <i>Seviri, Augustales. Summa honoraria</i>. 					
<ul style="list-style-type: none"> • CILJEVI KOLEGIJA: Kompleksna analiza natpisne građe sa spomenom magistrata i drugih gradskih odličnika omogućava dobar opći pregled ustroja i funkcioniranja uprave dalmatinskih kolonija tijekom ranoga Principata, što je glavni cilj kolegija. Međutim, brojnost natpisa i raznovrsnost podataka koji su zabilježeni na njima (osobito u kolonijama Salona i Narona) omogućavaju razradu drugih specifičnih tema s kojima se studenti upoznaju radi boljeg razumijevanja ukupnosti života u dalmatinskim gradovima tijekom ranoga Principata, a u cilju usvajanja specijalističkih znanja koja će koristiti u svom znanstvenom radu. 					
VODIČ:			Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:				2	
TJEDANA PO SEMESTRU:				15	
Sati tjedno:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad			1	
Ukupno sati:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad			15	
Ukupan broj dana terenske nastave:				2	
NASTAVNE METODE:					
predavanja – mentorski rad					terensko istraživanje
NASTAVNA POMAGALA:					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
Odslušan kolegij					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					
ispit se ne polaže					
<ul style="list-style-type: none"> • LITERATURA: Obvezna: 					

- F. F. ABBOT – A. Ch. JOHNSON, *Municipal Administration in the Roman Empire*, 2. izdanje, New York, 1968.
- G. ALFÖLDY, Caesarische und augusteische Kolonien in der Provinz Dalmatiens, *AAntHung.*, 10, 1962, 357-366.
- G. ALFÖLDY, *Bevölkerung und Gesellschaft in der römischen Provinz Dalmatien*, Budapest, 1965.
- G. ALFÖLDY, *Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatien*, Heidelberg, 1969.
- F. BULIĆ, Iscrizioni inedite i drugi članci objavljeni u *BASD*, 5 - 44, 1882 – 1921.
- N. CAMBI, Sarkofag Gaja Albucija Menippa, *VAHD*, 63-64, 1961-62, 99-111.
- CIL III – Corpus inscriptionum Latinarum*, sv. III, Berlin, 1873, Suppl., Berlin, 1902.
- E. DE RUGGIERO, Colonia, *Dizionario epigrafico di antichità romane*, II, 1961, 415-457.
- M. GLAVIČIĆ, *Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije*, disertacija, Filozofski fakultet u Zadru, Zadar, 2002.
- E. KORNEMANN, Colonia, *RE*, IV, 1, 1900.
- W. KUBITSCHKEK, Aediles, *RE*, I, 1893, 448-464.
- B. KÜBLER, Decurio, *RE*, IV, 2, 1901, 2319-2352.
- B. KÜBLER, Ordo, *RE*, XVIII/1, 1939, 930-936.
- W. LAGHAMMER, *Die rechtliche und soziale Stellung der Magistratus municipales und der Decuriones*, Wiesbaden, 1973.
- W. LIEBENAM, Duoviri, *RE*, V, 1905, 1798-1842.
- E. MARIN – M. MAYER – G. PACI – I. RODÀ, *Corpus inscriptionum Naronitarum*, I (Erešova kula, Vid), Macerata - Split, 1999.
- A. P. MIŠURA, *Colonia Romana Aequum Claudium (Čitluk)*, Graz - Vienne, 1921.
- A. ŠAŠEL – J. ŠAŠEL, Inscriptiones Latinae quae in Iugoslawia inter anos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt, *Situla*, 5, 1963.
- A. ŠAŠEL – J. ŠAŠEL, Inscriptiones Latinae quae in Iugoslawia inter anos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt, *Situla*, 19, 1978.
- A. ŠAŠEL – J. ŠAŠEL, Inscriptiones Latinae quae in Iugoslawia inter anos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt, *Situla*, 25, 1986.
- M. SUIĆ, O municipalitetu antičke Salone, *VAHD*, 60, 1958, 11-42.
- M. SUIĆ, Pravni položaj grčkih gradova u Manijskom zalivu za rimske vladavine, *Diadora*, 1, 1959, 147-174.
- M. SUIĆ, *Antički grad na istočnom Jadranu*, Zagreb, 1976.
- G. WESENER, Quaestor, *RE*, XXIV, 1963, 801-827.
- G. WESENER, Quattuorviri, *RE*, XXIV, 1963, 849-857.
- J. J. WILKES, *Dalmatia*, London, 1969.
- M. ZANINOVIĆ, Decuriones at Salona, *Akten des VI. Internationalen Kongresses für griechische und lateinische Epigraphik*, München 1972, *Vestigia, Beiträge zur alten Geschichte*, 17, München, 1973, 499-502.
- Dopunska:**
- M. ABRAMIĆ, O povijesti Salone, *Forschungen in Salona*, I, Wien, 1917, 1-6.
- G. ALFÖLDY, Das Leben der dalmatinischen Städte in der Zeit des Prinzipates, *ŽA*, 12, 1963, 323-337.
- G. ALFÖLDY, Veteranendeduktionen in der Provinz Dalmatien, *Historia*, 13, 1964, 167-179.
- G. ALFÖLDY, Senatoren in der römischen Provinz Dalmatien, *Epigraphische Studien*, 5, 1968, 99-145.
- I. BOJANOVSKI, *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Djela ANUBiH, knj. 47, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 2, Sarajevo, 1974.
- I. BOJANOVSKI, Neka pitanja antičke topografije donje Neretve, *Izdanja HAD*, 5, 1980, 181-194.
- I. BOJANOVSKI, *Bosna i Hercegovina u antičko doba*, Djela ANUBiH, knj. 66, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 6, Sarajevo, 1988.
- N. CAMBI, Antička Naron, postanak i ravitak grada prema novijim arheološkim istraživanjima, *Materijali SADJ*, 15, X. kongres arheologa Jugoslavije, Prilep, 1976, 57-66.
- N. CAMBI, Antička Naron - urbanistička topografija i kulturni profil grada, *Izdanja HAD*, 5, 1980, 127-153.
- N. CAMBI, *Frane Bulić. Izabrani spisi*, Književni krug, Split, 1984.
- N. CAMBI, Salona i njene nekropole, *RFFZd*, 25(12), 1986, 61-108.

- N. CAMBI, Narona u odnosu prema bosansko-hercegovačkom zaleđu u ranijoj antici, *Zbornik referata međunarodnog simpozija "Bosna i Hercegovina u tokovima istorijskih i kulturnih kretanja u jugoistočnoj Evropi"*, Sarajevo, 1988, 39-56.
- N. CAMBI, *Antička Salona* (Uvod i Pogovor), Književni krug, Split, 1991, 7-36, 445-497.
- N. CAMBI, Skupine carskih kipova u rimskoj provinciji Dalmaciji, *Histria Antiqua*, 4, Pula, 1998, 45-62.
- N. CAMBI – Ž. RAPANIĆ, Ara Lucija Granija Proklina, *VAHD*, 72-73, 1979, 93-107.
- A. DEGRASSI, Quattuorviri in colonie romane e in municipi retti da duoviri, *Scritti vari di antichità*, I, Roma, 1962, 99-177.
- A. DEGRASSI, Duoviri aedilicia potrestae, duoviri aediles, aediles duoviri, *Scritti vari di antichità*, I, Roma 1962, 179-183.
- W. ENSSLIN, Praefectus, *RE*, XXII, 2, 1954, 1257-1347.
- A. FABER, Prilog topografiji ilirsko-rimskog Epidaura s posebnim obzirom na nova istraživanja, *OA*, 6, 1966, 25-38.
- B. GABRIČEVIĆ, Novi natpisi iz sinjske okolice, *VAHD*, 55, 1953, 256-258.
- B. GABRIČEVIĆ, Issa i njezin patron *Q. Numerius Rufus*, *Adriatica praehistorica et antiqua*, Zagreb, 1970, 553-562.
- B. GABRIČEVIĆ, Iz antičkog perioda Cetinske krajine, *Izdanja HAD*, 8, 1984, 93-106.
- H. GALSTERER, *CIL* III 1733 und die Entstehung der Kolonie in Aequum, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 7, 1, Bonn, 1971, 79-91.
- M. GLAVIČIĆ, Naronski magistrati i drugi gradski uglednici, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 22, Zagreb-Metković-Split, 2003, str. 221-232.
- M. GLAVINIĆ, Iscrizioni inedite, *BASD*, 1 - 6, 1878. - 1883.
- E. MARIN, *Cosecratio in forma Veneris* u Augusteumu u Naroni, *Dubrovnik*, 9/4, 1998, 39-48.
- A. MARINOVIĆ, Epigrafski spomenici o rimskom namjesniku Dolabelli u Cavtatu, *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku*, 6-7, 1959, 121-128.
- I. MAROVIĆ, Novi i neobjavljeni nalazi iz Narone, *VAHD*, 54, 1952, 166-167.
- G. NOVAK, Isejska i rimska Salona, *Rad*, 270, 1949, 67-92.
- G. NOVAK, Quaestiones Epidauritanae, *Rad*, 339, 1965, 97-121.
- G. NOVAK, *Povijest Dubrovnika*, I, Zagreb, 1972.
- C. PATSCH, *Zur Geschichte und Topographie von Narona*, Wien, 1907. (*Povijest i topografija Narone*, Metković, 1996, prijevod D. Nikolić.)
- C. PATSCH, Iz Narone, *GZM*, 24, 1912, 597-601.
- D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Druzov boravak u Dalmaciji u svijetlu novog viškog natpisa, *VAHD*, 54, 1952, 41-50.
- D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Neobjavljeni antički natpisi u Arheološkom muzeju u Splitu, *VAHD*, 55, 1953, 261-262.
- A. ROMAC, *Izvori rimskog prava*, Zagreb, 1973.
- A. ROMAC, *Rimsko pravo*, Zagreb, 1981.
- A. ROMAC, *Rječnik rimskog prava*, Zagreb, 1983.
- M. SUIĆ, Limitacija agera rimskih kolonija na istočnoj jadranskoj obali, *ZIHNZd*, 1, 1955, 8-31.
- M. SUIĆ, Marginalije uz isejsko poslanstvo Cezaru, *VAHD*, 68, 1966, 181-194.
- R. SYME, Roman Senators from Dalmatia, *VHAD*, 18-21, 1940, 225-232.
- M. ŠAŠEL-KOS, Private Munificence in Salona under the Principate, *VAHD*, 86, 1993, 201-214.
- F. VITTINGHOFF, Zur römischen Municipalisierung des Lateinische Donau-Balkanraums, *Methodische Bemerkungen*
- J. J. WILKES, Equestrian Rank in Dalmatia under the Principate, *Adriatica praehistorica et antiqua*, Zagreb, 1970, 529-552.
- M. ZANINOVIĆ, *Ilirsko pleme Delmati*, Godišnjak ANUBiH, knj. 4, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 2, 1966, 27-92.
- M. ZANINOVIĆ, *Ilirsko pleme Delmati (II. dio)*, Godišnjak ANUBiH, knj. 5, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 3, 1967, 5-101.
- M. ZANINOVIĆ, Područje Neretve kao vojni mostobran rimske antike, *Izdanja HAD*, 5, 1980, 173-180.

M. ZANINOVIĆ, Novi latinski natpis iz Dola na otoku Hvaru, *ARR*, 8-9, 1982, 141-149.

M. ZANINOVIĆ, Pharos - od polisa do municipija, *ARR*, 11, 1989, 35-48.

Ovisno o temi određuju se i drugi relevantni članci hrvatskih i stranih arheologa objavljenih u domaćim i inozemnim arheološkim časopisima.

UVJETI:

Registracija za slušanje kolegija:

Registracija za ispit:

PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:

• **REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:**

Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije, disertacija, Filozofski fakultet u Zadru, Zadar, 2002.

Naronski magistrati i drugi gradski uglednici, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 22, Zagreb-Metković-Split, 2003, 221-232.